

Prezenta lucrare conține _____ pagini

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui:

Prenumele:.....

Școala de proveniență:

Centrul de examen:

Localitatea:

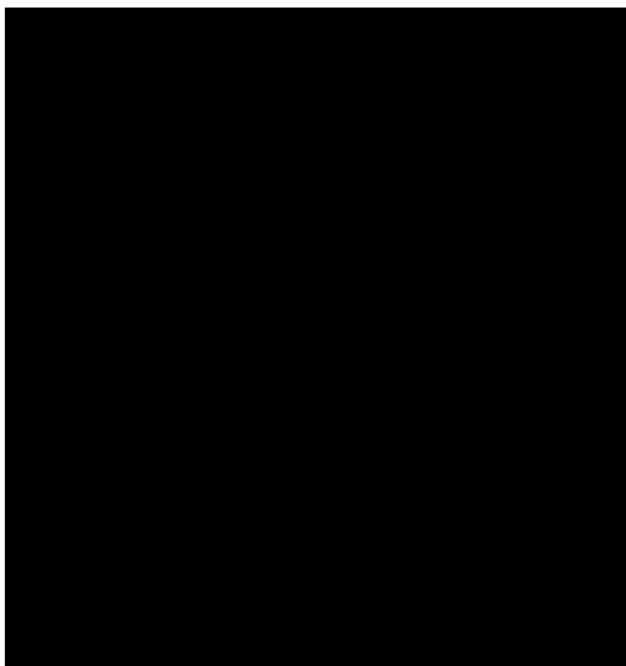
Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2025-2026

Disciplina: *Limba și literatura maghiară maternă*

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

I. TÉTEL

(60 punct)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Étkezési szokások Hunyadi Mátyás korában

Hunyadi Mátyás, vagyis I. Mátyás király uralkodásának idején, a 15. század második felében az ország gazdaságának alapját a mezőgazdaság jelentette, a gabona- és növénytermesztés, valamint az állattenyésztés. Az ásványi anyagok és a bor mellett az ország legismertebb exportterméke a szürkemarha volt, de birkát is nagy mennyiségben vittek külföldre. A gabona és a szőlő mellett dinnyét és tököt is termesztettek. Emellett jelentős volt a halászat és a vadászat. Az úri lakomák része volt a bor, a sajt és az olívaolaj is. Az emberek régen jóval kevesebbet ettek, mint manapság, és nem három, hanem csak két főétkezés volt naponta – feltéve, hogy jutott étel az asztalra. Az egyik főétkezésre késő délelőtt, a másikra pedig este került sor.

A kenyér ma is alapvető élelmiszer, de akkoriban szinte az egyik legfőbb táplálék volt. Miközben ma a fehér liszt az egyik legolcsóbb alapanyag, régen pont ez számított drága és nehezen elérhető élelmiszernek. A fehér lisztből készült tiszta búzakenyér úri kiváltság volt, a szegényeknek csak a kevert gabonájú, teljes kiőrlésű lisztből sült kenyér jutott az asztalra.

A tehetősek asztalára gyakran került hús és hal. A marha- és sertéshús mellett a víziszárnyasok, azaz a liba és a kacska, illetve a vadászat során szerzett zsákmányállatok, mint a fácán, a vaddisznó, a nyúl, és az őz is asztalra kerülhetett olyan különlegességek mellett, mint például a fogoly, a páva vagy a seregély sőt a borz húsát sem vetették meg. A halak közül a viza, a csuka, a menyhal, az angolna és a pisztráng volt kiemelt jelentőségű. A húsokat gyakran szósszal, mártással kínálták. A mártásokat Mátyás korában kenyérrel sűrítették, a liszttel sűrítés technikája később fejlődött ki.

A húsok köreteként is a kenyér jelent meg, mivel a krumpli akkoriban még ismeretlennek számított. Az emberek előszeretettel fogyasztottak különböző gabonaféléket, hajdinát, kölest és árpát. A zöltségek közül káposztát, borsót és lencsét, illetve hagymát és fokhagymát használtak főzés során.

A reneszánsz korban is paníroztak, sőt külön neve is volt. A kadóc vagy radóc egy sűrű, boros palacsintatészta, amibe az előzőleg vajban vagy olívaolajban megforgatott csirkét vagy halat mártották, majd ezután sütötték. Vagyis a rántott hús őse is ízletes lehetett.

A paradicsomot és a paprikát még nem ismerték, így pirospaprikát sem használhattak ízesítésre. A legkedveltebb fűszerek közé tartozott a só, a sáfrány, a zsálya, a bazsalikom, a majoránna, a kapor, az oregánó (vagyis a szurokfű). A királyi ételek fűszerezése a mediterrán ízvilágot idézte az olasz gasztronómia hatása miatt, amely Aragóniai Beatrix révén vált ismertté az udvarban.

Édesítésre mézet és cukrot egyaránt használtak, de kezdetben a cukor olyannyira luxusnak számított, hogy tényleg csak az igazán gazdagok engedhették meg maguknak a használatát. Minél több édesség, minél edesebb ételek kerültek egy akkori nemes asztalára, annál gazdagabbnak tűnt vendégei szemében. Beatrix királyné olasz pékjei és cukrászai fehér lisztből szobrászati alkotásokra emlékeztető fenséges tortákat készítettek, a desszertek között pedig fánkokat, borhabot, réteseket, sőt fagylaltokat is felszolgáltak. A desszertek édesítéséhez mézet használtak, amiből mézsört, mézes bort és mézes vizet is

készítettek. Mátyás király azonban sajátos módon volt édesszájú: a csodás sütemények helyett inkább aszalt fügét, narancsot és szőlőt evett. (a *mindmegette.hu* és a *nosalty.hu* bejegyzései alapján)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A.

1. Milyen növényeket termesztettek Mátyás korában? Írj ki a szövegből 4 példát!

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

4 pont

2. Miért ettek az emberek több teljes kiőrlésű lisztből készült kenyeret? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. azért, mert egészségesebb volt;
- b. azért, mert a fehér liszt drága volt és nehezen elérhető;
- c. azért, mert nem tudták még előállítani a fehér lisztet;
- d. azért, mert a fehér liszt volt a legolcsóbb alapanyag.

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

3. Mátyás idejében még nem fedezték fel Amerikát, ezért az amerikai eredetű zöldségeket, a krumplit, a paprikát és a paradicsomot még nem ismerték. A királyi szakácsnak köretet kell készítenie a húsok mellé. A következő megoldásjavaslatok közül melyik a legkevésbé alkalmas arra, hogy ezt a problémát megoldja? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. Kenyeret süt.
- b. Gabonafélékből készít kását.
- c. Fácánból, vaddisznóból, nyúlból vagy őzből készít paprikást.
- d. Káposztából, borsóból vagy lencséből készít főzeléket.

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

4. Milyen alapanyagok álltak a cukrászok rendelkezésére a szöveg szerint? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. zselatin, tortaszínező, cukorgyöngyök
- b. fehér liszt, cukor, méz
- c. kakaó, csokoládé, kávé
- d. fahéj, szegfűszeg, vanília

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

5. Társítsd a szereplőket azokkal az információkkal, amelyeket róluk állít a szöveg! Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat üres rovataiba!

Szereplők:

- 1) Mátyás király
- 2) Aragóniai Beatrix
- 3) a magyar királyi udvar olasz pékjai és cukrászai
- 4) a vadászattal is foglalkozó tehetősek
- 5) az igazán gazdagok
- 6) a szegények

Információk:

- a. Fenséges tortákat készítettek fehér lisztből.
- b. Kedvenc édessége az aszalt füge, a narancs és a szőlő volt.
- c. Fogoly, seregély vagy borz húsát is megkóstolhatták.
- d. Teljes kiőrlésű lisztből sütöttek kenyeret.
- e. Vendégeik elkápráztatására sok cukorral édesítették a desszertjeiket.
- f. Ismertette a királyi udvarban az olasz gasztronómiát.

A helyes válaszok:

1)	
2)	
3)	

4)	
5)	
6)	

6 pont

B.

1. Kire/mire utalnak az alábbi mondatokban aláhúzott nyelvi elemek? Írd a helyes válaszok betűjelét a vonalakra!

1) ... régen pont ez számított drága és nehezen elérhető élelmiszernek.

- a. a kenyér
- b. az egyik legfőbb táplálék
- c. a fehér liszt
- d. a teljes kiőrlésű lisztből sült kenyér

A helyes válasz betűjele: _____

2) ... amely Aragóniai Beatrix révén vált ismertté az udvarban.

- a. a majoránna, a kapor és az oregánó
- b. a királyi ételek fűszerezése
- c. az olasz gasztronómia
- d. a paradicsom és a paprika

A helyes válasz betűjele: _____

3) ... csak az igazán gazdagok engedhették meg maguknak a használatát.

- a. a méz
- b. a cukor
- c. az édesítés
- d. a luxus

A helyes válasz betűjele: _____

6 pont

2. Az A. mondat a szövegből származik, a B. ennek megváltoztatott szórendű és hangsúlyozású változata.

1) Melyik mondat állítja azt, hogy a kenyérrel való sűrítés kizárólag Mátyás korára volt jellemző? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

A. A mártásokat Mátyás korában kenyérrel sűrítették.

B. A mártásokat Mátyás korában sűrítették kenyérrel.

A helyes válasz betűjele: _____

2) Melyik mondat állítja azt, hogy az olasz gasztronómia kizárólag a királyi ételek fűszerezésére hatott? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

A. A királyi ételek fűszerezésén érezhető volt az olasz gasztronómia hatása.

B. A királyi ételek fűszerezésén volt érezhető az olasz gasztronómia hatása.

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

3. Jelöld X-szel a táblázat megfelelő rovatában, hogy IGAZak vagy HAMISak az egyes kijelentések az alábbi mondatra vonatkozóan!

Édesítésre mézet és cukrot egyaránt használtak, de kezdetben a cukor olyannyira luxusnak számított, hogy tényleg csak az igazán gazdagok engedhették meg maguknak a használatát.

Kijelentés	a. IGAZ	b. HAMIS
1) Az összetett mondat három tagmondatból áll.		
2) A második tagmondatnak névszói állítmánya van.		
3) Az első és második tagmondat között mellérendelő viszony van.		
4) A második tagmondat az első tagmondat okozata.		
5) A következő kifejezés az egyetlen főnévi szerkezet az összetett mondatban: <i>az igazán gazdagok</i> .		

5 pont

4. Azonosítsd az alábbi mondatban az igei állítmányhoz kapcsolódó teljes alanyi, tárgyi és határozói kifejezéseket! Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat megfelelő rovatába! Minden rovatba egyetlen betűjel kerül.

Beatrix királyné olasz pékjei és cukrászai fehér lisztből szobrászati alkotásokra emlékeztető fenséges tortákat készítettek.

A helyes válaszok betűjelei:

- a. *Beatrix királyné*
- b. *Beatrix királyné olasz pékjei és cukrászai*
- c. *fehér lisztből*
- d. *fehér lisztből szobrászati alkotásokra*
- e. *szobrászati alkotásokra emlékeztető*
- f. *szobrászati alkotásokra emlékeztető fenséges tortákat*

1) a teljes alanyi szerepű kifejezés	
2) a teljes tárgyi szerepű kifejezés	
3) a teljes határozói szerepű kifejezés	

3 pont

5. Az alábbi mondatokban egy-egy birtokos szerkezet jelenik meg, a mondatok alatt pedig lehetséges birtokosok és birtokok (névelő nélkül). Azonosítsd mindkét mondatban a megfelelő szerkezet birtokosát és birtokát! Írd a helyes válasz betűjelét a vonalra!

1) *Az ásványi anyagok és a bor mellett az ország legismertebb exportterméke a szürkemarha volt.*

- a. birtokos: *ásványi*; birtok: *anyagok*
- b. birtokos: *ásványi anyagok és bor*; birtok: *mellett*
- c. birtokos: *ország*; birtok: *legismertebb exportterméke*
- d. birtokos: *legismertebb*; birtok: *exportterméke*

A helyes válasz betűjele: _____

2) *... a liszttel sűrítés technikája később fejlődött ki.*

- a. birtokos: *liszttel*; birtok: *sűrítés*
- b. birtokos: *sűrítés*; birtok: *liszttel*
- c. birtokos: *liszttel sűrítés*; birtok: *technikája*
- d. birtokos: *technikája*; birtok: *sűrítés*

A helyes válasz betűjele: _____ **4 pont**

6. Az A. mondat a szövegből származik, a B. ugyanannak a mondatnak egy másik igealakot tartalmazó változata. Miben különbözik a két mondat jelentése? Írd a vonalra a helyes válaszok betűjelét!

1)

- A. *... a szegényeknél csak a kevert gabonájú, teljes kiőrlésű lisztből sütött kenyér jutott az asztalra.*
- B. *... a szegényeknél csak a kevert gabonájú, teljes kiőrlésű lisztből sütött kenyér juthatott az asztalra.*

- a. Abban, hogy az A. mondat véleményt közöl, a B. pedig engedélyre utal.
- b. Abban, hogy az A. mondat tényt közöl, a B. pedig lehetőségre utal.
- c. Abban, hogy az A. mondat utasítást ad, a B. pedig javaslatot tesz.
- d. Nincs különbség a jelentésük között.

A helyes válasz betűjele: _____

2)

- A. *... a vadászat során szerzett zsákmányállatok, mint a fácán, a vaddisznó, a nyúl és az őz is asztalra kerülhetett.*
- B. *... a vadászat során szerzett zsákmányállatok, mint a fácán, a vaddisznó, a nyúl és az őz is asztalra kerülhet.*

- a. Abban, hogy az A. mondat engedélyt fogalmaz meg, a B. pedig kötelezettségre utal.
- b. Abban, hogy az A. mondat lehetőséget vet fel, a B. pedig tényt közöl.
- c. Abban, hogy az A. mondat a beszéd pillanata előtti (múltbeli) lehetőségre, a B. pedig a beszéd pillanatában érvényes lehetőségre vonatkozik.
- d. Nincs különbség a jelentésük között.

A helyes válasz betűjele: _____ **4 pont**

7. Azonosítsd az ok-okozati összefüggést az alábbi mondatokban! Írd az okot és az okozatot a táblázatok megfelelő soraiba!

1) *A paradicsomot és a paprikát még nem ismerték, így pirospaprikát sem használhattak ízesítésre.*

Ok	
Okozat	

2) *A királyi ételek fűszerezése a mediterrán ízvilágot idézte az olasz gasztronómia hatása miatt.*

Ok	
Okozat	

4 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

– Nanana! Mint tudjuk, a büfé a béke és a szeretet szigete! – kiáltott ki Bori néni a pult mögül. – Itt nincs beszélgetés!

– De ha egyszer röhejes a képe! Meg a szemüvege! Ez a tartalék, vagy a tartalék tartalékja? – vihogott talán Kata.

– Ez a dizájn a hatvanas években talán forradalmi volt, most pedig a retróhullámmal újra divatosnak számít – jelentette ki a büfés. – Egyébként pedig tudjátok a szabályt: aki piszkál valakit, az megy a sor végére. Szóval tűnés, mielőtt meggondolom magam, és egész hétre kitiltalak benneteket! Martin, sajnos elfogyott a Kosztolányi, de vannak még más kuglerek, Babits bánatűzője és József Attila álma. Melyiket kéred?

Martin egy perccel később már kettesével szedte a lépcsőfokokat. Épp beért Vera néni előtt, aki szokásához híven olyan álmatagon közelített a tanterem felé, mint egy szomorú őszi légy. Vagy mint ahogy egy romantikus filmben a szerelmesek keze közelít egymáshoz a belassított jelenetben. Vagy ahogy a Föld árnyéka beúszik a Hold fényes tányérjára fogyatkozáskor. Vagy...

Mindenesetre, hála Vera néni iramának, Martin még be tudott slisszolni a helyére, sőt még a töröccát is előszedte, és befalta az egyik Fügés Mátyást.

A mézzel kevert gyümölcs édes, de mégis friss zamata úgy áradt szét a szájában, ahogy a gyerekek rohannak ki a szabadba egy hosszú tél után. Vagy ahogy egy pohár kiöntött kakaó eláztatja a terítőt. Vagy...

A Tempí büfé kínálata egyszerűen elképesztő, gondolta Martin. Hogyan talál ki Bori néni ilyen kajákat? Meg honnan szerez hozzávalókat? Ráadásul minden étel mintha valami titkos történelmi utalás lenne. Mátyás király, úgy tudni, romlott fűgétől halt meg. József Attila kuglerről, azaz mignonról álmodozott kiskorában. Bori néni néha a kaják mellé érdekes sztorikat is mesél, többet lehet tanulni törriből egyszünetnyi büfés sorban állás alatt, mint Vera néninél egy félévben.

Aztán ott van a Deák kuglóf. Meg a Légiós Öröme. Igazán nem akart enni óra közben, az anyja annyiszor felemlgette, milyen viccesek a titokban kajáló tanulók, akik azt hiszik, senki nem látja őket, de a második Fügés Mátyás úgy vonzotta, mint a mágnes a vasreszeléket. Mint Gitta a lúzereket, aminek néha ő is érezte magát. Mint a Hold az Apollo-11 leszállóegységét. Mint...

Felnézett a tőritanásra. Vera néni, mint kábé mindig, most is a tankönyv mögé bújt, és monoton hangon felolvasta Mária Terézia birodalmi politikájának jellemzőit. Az osztályból senki nem figyelt rá, de ez őt egyáltalán nem zavarta. Amíg csend volt, amíg úgy tettek, mintha Vera néni órát tartana, nem szólt rá senkire.

Ezt tényleg nem veszi észre senki, gondolta Martin, és benyúlt a padba a második Fügés Mátyásért.
(Mészöly Ágnes: A királyné violája. Részlet.)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Hogyan követik egymást az elbeszélő által megírt események/történések? Írd a vonalra a helyes sorrend betűjelét!

- 1) A büfés közölte Martinnal, hogy milyen sütemények maradtak, mert a Kosztolányi elfogyott.
- 2) Martin kettesével szedte a lépcsőket, és beért Vera néni előtt az órára, kivette a töricuccát, sőt még egy Fügés Mátyást is bekapott.
- 3) Martin gondolataiba mélyedt, miközben a Fügés Mátyás olvadt szét a szájában.
- 4) Bori néni rászólt a diákokra, hogy ne piszkálják egymást.
- 5) Vera néni elmerült a történelmi ismeretekben, így Martinnak esélye volt bekapni a második Fügés Mátyást.

a. 5), 1), 3), 2), 4)

b. 3), 1), 5), 4), 2)

c. 4), 2), 5), 3), 1)

d. 4), 1), 2), 3), 5)

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

2. Értelmezd 4–5 mondatban a szöveg alapján a következő részletet!

„Igazán nem akart enni óra közben, az anyja annyiszor felemlegette, milyen viccesek a titokban kajáló tanulók, akik azt hiszik, senki nem látja őket, de a második Fügés Mátyás úgy vonzotta, mint a mágnes a vasreszeléket. Mint Gitta a lúzereket, aminek néha ő is érezte magát. Mint a Hold az Apollo-11 leszállóegységét. Mint...”

5 pont

3. Mutasd be 5–6 mondatban a Bori néni és Martin közti viszonyt!

6 pont

4. Írd meg a fenti történetet 10–15 mondatos elbeszélő szövegben Martin nézőpontjából!

Megjegyzés: pontot ér a szöveg információihoz és a kért szövegtípushoz való igazodás, a szöveg nyelvi megformáltsága, a helyesírás.

15 pont

